

nek; minden egyetemen állítsanak e végre pedagógiai tanszékeket, szervezzenek gyakorló iskolával kapcsolatos pedagógiai szemináriumokat. A mai ú. n. Präparandenanstalt-okat át kellene alakítani öt évfolyamú olyan intézetekké, amelyek a népiskolához kapcsolódva, érettségi vizsgálatig vezetnék növendékeiket. Ilyen intézetre többre volna szükség, hogy így a tanítói pályára is, más tudományos pályára is nagy számmal mehessenek a népiskola tehetséges növendékei. A már szolgáló és ezután is az eddigi módon képzendő néptanítóknak lehetővé kell tenni, hogy tudományos és hivatásbeli továbbképzéseket az egyetemen folytathassák, anélkül, hogy előbb középiskolai érettségit tennének. Nem tartja Pretzel indokoltnak, hogy különbséget tegyenek a tanítók, meg az igazgatók és tanfelügyelőségi tisztviselők tudományos és hivatali előkészítése között. Az igazgatás és felügyelet körében való alkalmazásra is csak a tanítói munkában szerzett érdemek minősítsenek (*Die Deutsche Schule*, 1913 ápr.). — Általában sűrűn olvashatók a tanítóképzésről, valamint a tanfelügyeletről szóló cikkek. Mindenütt a vezetés és felügyelet szakszerűségét sürgetik, ami alatt azt értik, hogy a nevelés ügyében a nevelés szempontjai legyenek a döntők.

**Külföldi látogatók a párisi liceumokban.** Anglia, Ausztria, Németország, Olaszország és Spanyolország évenként küld a francia liceumokba egyetemet végzett ifjakat, hogy egy iskolai évet ott töltve, az angol s egyéb modern nyelvek tanárainak segédkezzenek, esetleg beszélgetési gyakorlatokat önállóan is vezessenek. A francia licenciátusok is elmennek a külföld középiskoláiba, hogy azok viszonyaival megismerkedjenek s hogy azokban a francia nyelv tanárainak rendelkezésére álljanak. Ezeknek a cseréknek a tanulókra hátramló hasznon kívül azt kellene eredményezniök, hogy a tanárok kölcsönösen megismerjék más államok viszonyait s ez alapjává legyen egy belsőbb kapcsolatoknak, mely a humanizmus jegyében összekötné egymással különböző államok intézeteit. Sajnos azonban, a gyakorlat nem felel meg ennek a nemes célnak. A francia liceumokat látogató idegenek többnyire csalódással vagy elkeseredéssel térnek vissza hazájokba. Louis Weill, a Lycée Louis-le-Grand tanára (*Revue Universitaire* 1913. 3. sz.) méltán félti a francia vendégszeretet jó hírnevét attól a hideg, néha bántó fogadtatástól, melyben az intézetek vezetői, a proviseurök részesítik a hospitálókat. Az idegenek, írja Weill, azzal a gondolatlalt jönnek ide, hogy barátságos igazgatóra találnak, ki őket minden kérdésben tájékoztatja; barátságos kartársakra, kik az ő hazája viszonyai iránt érdeklődnek; családokra, melyek tárt karokkal fogadják. S itt lévén, rosszul érzik magukat, mert a proviseur alig szentel nekik néhány pillanatot, a tanárok is foghegyről beszélnek

velők. — Alkalmunk lévén e tanévben néhány francia liceumot látogatni, megerősíthetjük Weill megjegyzéseit. De hozzátehetjük azt is, hogy habár a proviseurök hidegsége sokszor el is kedvetleníti a látogatót, minden intézetben találunk oly kartársakat, kik mint maga Weill is, készséggel adnak felvilágosítást az idegennek s enyhíteni igyekeznek a proviseurök ridegségén érzett keserűséget. K. G.

**A francia nyelv és irodalom hódítása idegenben** évről-évre nagyobb. A *Revue de l'enseignement des langues vivantes* (1913 ápr.) arról számol be, hogy Spanyolországban március hóban avatták fel azt az intézetet (Institut français de Madrid), melyben a bordeauxi és toulouse-i egyetemek összes kiadványait el fogják helyezni. Az intézet felavatásán M. Steeg, francia közoktatásügyi miniszter is résztvett. — A londoni egyetemen két tanszéket szenteltek a francia tanulmányoknak. Az egyik — L'histoire de France moderne — főleg szociális és gazdasági tanulmányokat ölel fel. Előadója Paul Mantoux. A másik tanszékről a modern francia irodalmat adják elő és francia részről nagyon régen óhajtják már az Institut français de Londres vagy egy Lycée français de Londres megalakítását s remélhetőleg már csak rövid idő kérdése ennek létesülése. Észak-Amerika és Franciaország egyetemei között évről-évre szorosabbakká válnak a szellemi kötelékek. Ez évben Bergson filozófiai előadásai hirdették a francia befolyást Észak-Amerikában. Bacon, a Comité France-Amerique elnöke, 10,000 dollárt adományozott a «Maison Française» megalakítására. Rómában Boutroux tart sorozatos előadásokat szociális kérdésekről. K. G.

**Ingyenes tanítás a francia liceumokban.** Ez a kérdés csak az újabb időben kezdi érdemlegesen foglalkoztatni a francia pedagógusokat. Tudvalevőleg a francia liceékben oly nagy tandíjat kell fizetni, hogy csak a jobbmódú szülők tudják gyermekeiket oda járattatni. E körülmény nagy társadalmi egyenlőtlenséget teremt, amit a bourse-ok, ösztöndíjak esetleges elnyerése nem igen enyhít. A gazdagabb gyermekeknek közepes tehetséggel is alkalmuk van tudományos pályára menni, a szegényebbeknek csak akkor, ha sikerült versenyvizsgálaton ösztöndíjat nyernék. Nagy szociális jelentősége van tehát Buisson nem rég benyújtott törvényjavaslatának, mely a gyermekek egyenjogúságát akarja megteremteni a tanulhatás szempontjából. A javaslat megokolásában hangsúlyozza Buisson, hogy «a kapitalizmus két osztályra osztja a társadalmat: az egyik vagyonos anélkül, hogy dolgoznék, a másik dolgozik s mégsem jut vagyonhoz. Két gyermek születik: az egyik gazdag, a másik szegény családban. Az még csak hagyján, hogy a szülei között levő válaszfalakat nem lehet egyszerre ledönteni. De miért legyenek a gyermekek arra is